

І.О. Погореловська,

завідувач відділу
міжнародної системи
стандартної нумерації книг
Державної наукової
установи "Книжкова палата
України імені Івана
Федорова"

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СЕРІАЛЬНИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ В МЕЖАХ СИСТЕМ *ISBN* ТА *ISSN*

Державна наукова установа "Книжкова палата України імені Івана Федорова" крім функцій, визначених у ст. 27 Закону України "Про видавничу справу", також виконує функції національного агентства Міжнародної системи стандартної нумерації книг в Україні, яке забезпечує впровадження системи *ISBN*, контролює правильність її функціонування, проводить консультації, надає ідентифікатори видавцям, а також виробникам окремих видів аудіо-, візуальної, аудіовізуальної продукції та надає їм у користування відповідні номери *ISBN*.

На сьогодні учасниками системи *ISBN*, в основу якої покладено Міжнародний стандартний номер книги — *ISBN*, є понад 180 країн світу.

Міжнародний стандартний номер книги — універсальний ідентифікаційний код, який проставляється на книгах і брошурах на різних носіях інформації незалежно від способу виготовлення, розповсюдження, тиражу та обсягу. *ISBN* супроводжує видання, починаючи з моменту їхнього виготовлення, однозначно та безпомилково ідентифікує лише одне неперіодичне видання (далі — видання) одного конкретного видавця, є неповторним і використовується тільки для цього видання. *ISBN* — основний елемент у рамках міжнародного книгообміну та книжкової торгівлі, ідентичний ідентифікаційному номеру товару структури *GTIN-13*, який можна представити в штриховому коді символіки *EAN-13*. *ISBN* є одним із обов'язкових елементів вихідних відомостей видання, перелік яких визначено ст. 23 Закону України "Про видавничу справу". Вимоги до структури, порядку надання та розміщення номера у неперіодичному виданні та відповідальність щодо його використання регламентовано ДСТУ 3814 "Інформація та документація. Видання. Міжнародна стандартна нумерація книг", нова редакція якого — на затвердженні у Держстандарті, а також Інструкцією про порядок надання Міжнародного стандартного номера книги в Україні.

Аналіз документального потоку обов'язкових примірників періодичних і продовжуваних видань, які надходять до Книжкової палати України відповідно до чинного законодавства, показує, що ряд видавців та редакцій ЗМІ порушують окремі положення згаданої вище Інструкції, проставляючи у продовжуваних виданнях *ISBN* замість *ISSN*.

Відповідно до п. 3.5. Інструкції Міжнародна стандартна нумерація не поширюється на: періодичні і продовжувані видання (журнали, зокрема,

реферативні журнали й збірники, газети, бюлетені, періодичні та продовжувані збірники, крім видань, визначених у п. 3.1.1., нумеровані щорічники, бібліографічні покажчики). У п. 3.1.1 Інструкції зазначено, що згідно з положеннями ДСТУ 4515:2006 "Інформація та документація. Видання. Міжнародна стандартна нумерація серіальних видань" *ISBN*, поряд із *ISSN*, надають також окремому випуску (тому) продовжуваного видання монографічного характеру, який має, крім загальної назви усього видання, власну назву випуску (тому).

Наприклад: Екологія моря: зб. наук. праць. *ISSN* 9786-5432

Вип. № 7: Функціонування морських екосистем. *ISBN* 978-966-7865-02-8

На думку доповідача, проблеми, що виникають при ідентифікації серіальних наукових видань на основі Міжнародної стандартної нумерації книг (*ISBN*) та Міжнародної стандартної нумерації серіальних видань (*ISSN*), пов'язані насамперед із тим, що Україна як держава й досі не приєдналась до Міжнародної системи даних серіальних видань (*ISDS*), незважаючи на набуття чинності з 01.01.2007 ДСТУ 4515:2006 "Інформація та документація. Міжнародний стандартний серіальний номер (*ISSN*)".

Відповідно до згаданого вище стандарту Міжнародній стандартній нумерації серіальних видань підлягають такі види тиражованих документів: газети (крім газет місцевого розповсюдження); журнали, бюлетені, періодичні та продовжувані альманахи; збірники; щорічники; серії (крім нумерованих книжкових серій); доповіді, звіти, збірники статей, матеріали наукових та інших заходів (конференцій, конгресів, симпозіумів тощо), які видають періодично чи в міру накопичення матеріалу; серіальні електронні видання.

Кожному серіальному виданню надають тільки один *ISSN*. *ISSN*, наданий одному серіальному виданню, не може бути наданий іншому. У разі зміни назви серіального видання йому надають новий *ISSN*. Якщо серіальне видання випускають з тією самою назвою на різних носіях інформації, зокрема електронних, їм надають різні *ISSN*.

Слід зауважити, що на сьогодні учасниками системи *ISDS* є понад 80 країн світу. Приєднання до системи *ISDS* має на меті входження України в міжнародний інформаційний простір задля забезпечення доступу до величезних масивів бібліографічної інформації щодо серіальних видань, накопиченої в базі даних Міжнародного центру *ISSN*, репрезентування на міжнародному рівні національної бібліографії серіальних видань України, зокрема наукових, упорядкування потоку серіальних видань, що виходять на території нашої держави, створення на основі *ISSN* надійної та зручної в користуванні національної бази даних серіальних видань.

Отже, позитивне вирішення питання щодо *ISSN* для наукової спільноти України сьогодні є вкрай актуальним, і тому Книжкова палата України просить керівництво Національної академії наук України підтримати її ініціативу щодо створення на її базі національного центру *ISSN* в Україні, надіславши відповідного листа до Кабінету Міністрів України.